

Marek Matejun, Maciej Szczepańczyk

SYSTEM WSPOMAGANIA MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W GOSPODARCE POLSKIEJ

[Po więcej publikacji zapraszam na www.matejun.pl]

8.1. Cele i założenia systemu wspomaganie małych i średnich przedsiębiorstw

Możliwość efektywnego funkcjonowania sektora MSP w gospodarce polskiej i w regionie łódzkim wymaga różnego rodzaju działań – zarówno ze strony rządu, jak i władz lokalnych - mających na celu ułatwienie tworzenia nowych przedsiębiorstw oraz stworzenie polityki okołobiznesowej ułatwiającej funkcjonowanie na rynku już istniejącym firmom. Szczególne znaczenie w procesie tworzenia tzw. **przyjaznego otoczenia dla małego biznesu** ma polityka państwa wobec sektora MSP wyrażająca się w postaci formalnej, niezależnej deklaracji dotyczącej małych i średnich firm lub jako część przyjętej ogólnopolskiej strategii gospodarczej.

D. Smallbone, rozważając czynniki oddziałujące na naturę i kierunki potrzeb sektora MSP, wymienia cztery następujące ich grupy¹:

- makroekonomiczną politykę państwa, która wpływa na „ekonomiczny klimat” funkcjonowania wszystkich przedsiębiorstw, włączając w to również małe i średniej wielkości przedsiębiorstwa,
- legislacyjne działania rządu, które w założeniu mają odmienny wpływ na przedsiębiorstwa o różnej wielkości,
- uznanie odpowiednich funkcji pełnionych przez sektor MSP i uwzględnienie tego we właściwym wymiarze w polityce przemysłowej,
- oddziaływanie na postawę społeczeństwa wobec przedsiębiorczości i przedsiębiorczych działań.

W procesie wspomaganie małych i średnich przedsiębiorstw ważne również będzie zdobyte dotychczas doświadczenie we wspieraniu sektora MSP, przemyślane podzielenie wpływów na politykę wspierania sektora pomiędzy rządem centralnym a władzami lokalnymi oraz określenie pozycji i roli istniejącego już sektora MSP w gospodarce narodowej. Nie można też zapomnieć o podziale wpływów gospodarczych i politycznych pomiędzy duże i małe przedsiębiorstwa, który będzie znajdował swój wyraz w działalności izb i stowarzyszeń gospodarczych. Kolejnym ważnym elementem jest stworzenie w otoczeniu ekonomicznym i społecznym poparcia dla rozwój sektora, co uzasadniłoby i ułatwiłoby działania w tym kierunku.

---

¹ B. Piasecki, *Przedsiębiorczość i mała firma – teoria i praktyka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1998, str. 203 - 204.

W dużej mierze rozwój sektora małych i średnich firm uzależniony jest od możliwości samofinansowania swojej działalności przez przedsiębiorstwa, a związane jest to bezpośrednio z trudnościami dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania takich jak: kredyty, pożyczki, granty, subwencje.

Bezpośredni wpływ na tempo rozwoju tego sektora mają również wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rynkowe. Do **wewnętrznych czynników** kształtujących kondycję ekonomiczną i konkurencyjną przedsiębiorstwa można zaliczyć przede wszystkim: wielkość majątku jakim dysponuje przedsiębiorstwo, zdolność do wdrażania postępu naukowo – technicznego, sprawność zarządzania zasobami przedsiębiorstwa, wiedza i przedsiębiorczość kadry, jakość oferowanych produktów, powiązania kooperacyjne itp.

Zewnętrzne uwarunkowania mające wpływ na pozycję sektora MSP to ogólny stan i tendencje wzrostu gospodarczego kraju, dynamika wzrostu gospodarczego, stabilność waluty, poziom popytu i podaży na rynkach krajowych i zagranicznych. Wśród zewnętrznych uwarunkowań znajdują się także **prawne regulacje dotyczące systemu finansowo – podatkowego**, które mają duży wpływ na zdolności do akumulowania kapitału przez przedsiębiorstwa z sektora MSP.

Uwarunkowania prawne są związane z udzielaniem pomocy sektorowi małych i średnich przedsiębiorstw. Do tychże uwarunkowań zaliczyć można: prawnie obowiązujące zasady i formy wspierania przedsiębiorczości; zasady funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego; zasady gospodarowania środkami publicznymi.

Pierwszym podstawowym aktem prawnym jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej**, jednakże w jej zapisie nie zamieszczono żadnych przepisów związanych bezpośrednio z zadaniami i obowiązkami władz lokalnych w zakresie działalności gospodarczej. Konstytucja RP określa jedynie zasady wolności działalności gospodarczej i własności prywatnej oraz uznaje je za podstawy ustroju gospodarczego RP (Art. 20 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), jak również określa tryby i warunki ewentualnego ograniczenia wolności działalności gospodarczej (Art. 22 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej). Równie ważnym zapisem jest art.65 ust 5 Konstytucji RP, a mianowicie „władze publiczne prowadzą politykę prowadzącą do pełnego, produktywnego zatrudnienia poprzez realizowanie programów zwalczanie bezrobocia, w tym organizowanie i wspieranie poradnictwa i szkolenia zawodowego oraz robót publicznych i prac interwencyjnych”.

Przepisami **rangi ustawowej** określającymi bezpośrednio lub pośrednio stosunek władz lokalnych do wspierania przedsiębiorczości w regionie, są poniższe akty prawne²:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie wojewódzkim (Dz.U. Nr 91 poz. 576),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. Nr 91 poz. 578),

---

² M. Stachowiak (red), *Raport – Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny*, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000, str. 19.

Wpływ na kształtowanie lokalnej polityki w stosunku do firm sektora MSP mają również ustawy określające dochody jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady prowadzenia przez nie gospodarki środkami publicznymi. Te ustawy to:

- ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 (Dz.U. Nr 150, poz. 983 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 155, poz. 1014 z późn. zm.)

Podstawowym aktem prawnym określającym ogólne zasady prowadzenia działalności gospodarczej i zadania administracji publicznej w tym zakresie jest ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo Działalności Gospodarczej (Dz.U. Nr 101, poz. 1178) oraz ustawy regulujące kwestie dotyczące zasad i form udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom:

- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców. (Dz.U. Nr 141, poz. 1177)

Na podstawie powyżej wymienionych aktów prawnych można przeprowadzić porównanie między dostępnymi instrumentami wspierania przedsiębiorczości, a możliwościami jakie stwarza władzom lokalnym obowiązujące prawo. Dla celów tego porównania owe ogólne działania zmierzające w kierunku wspierania przedsiębiorczości można podzielić na cztery podstawowe grupy³:

1. Działania mające na celu tworzenie i rozwój infrastruktury technicznej, ułatwiającej podejmowanie, prowadzenie i rozszerzanie działalności gospodarczej;
2. Działania promocyjno – organizacyjne, mające na celu:
  - zapewnienie przedsiębiorcom, którzy są zainteresowani podjęciem lub rozszerzeniem działalności na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego pełnej informacji o warunkach takiego przedsięwzięcia,
  - ułatwienie (w granicach kompetencji organów jednostki samorządu terytorialnego) załatwiania formalności z tym związanych;
  - promocję przedsiębiorstw działających na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego;
3. Ogólne preferencje finansowe, czyli kierowane do ogółu przedsiębiorców działania mające na celu tworzenie korzystnych warunków finansowych dla podejmowania i rozszerzania działalności gospodarczej;
4. Działania o charakterze pomocy publicznej, polegające na bezpośrednim lub pośrednim dofinansowaniu lub – jak to określa ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. i o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców – bezpośrednio lub pośrednio przysporzenie określonym przedsiębiorcom korzyści finansowych, które uprzywilejowuje ich w stosunku do konkurentów.

Spośród wymienionych powyżej narzędzi, możliwość wspierania przedsiębiorczości poprzez **tworzenie i rozwijanie infrastruktury techniczno - biznesowej** napotyka na najmniejsze bariery formalno - prawne. Wydaje się to logiczne, ponieważ budowa i rozwój infrastruktury należą do zadań własnych samorządów terytorialnych i traktowane

---

³ na podstawie: M. Stachowiak (red), *Raport – Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny*, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000, str. 21–40.

są jako bezpośrednie działania na rzecz wspólnoty lokalnej, a jednocześnie są jednym z ważniejszych czynników skłaniających potencjalnych inwestorów do inwestowania i rozpoczęcia działalności. W tej sytuacji jedynym istotnym problemem jest wielkość środków jaka mogą wygospodarować samorządy lokalne na inwestycje w infrastrukturę oraz ewentualne metody pozyskiwania tychże środków.

Kolejnym instrumentem wspierania przedsiębiorczości przez samorządy jest **działanie promocyjno – organizacyjne**. Jest on o tyle wygodny dla władz lokalnych, iż aktualne ustawy nie normują ścisłego zakresu działań w tej sferze, pozostawiając tym samym dużą swobodę podejmowanych inicjatyw. Godnymi podkreślenia, są działania mające na celu ułatwienie przeprowadzania formalnych czynności niezbędnych do uruchomienia działalności gospodarczej, np.: poprzez tworzenie odrębnych komórek, lub oddelegowywanie urzędników w urzędach marszałkowskich do obsługi tego typu spraw.

Brakuje również do chwili obecnej konkretnych przepisów określających zasady łączenia promocji danej jednostki samorządu terytorialnego z promocją przedsiębiorstw działających na jej terenie.

Natomiast tworzenie przez władze lokalne instytucji wspierających podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej typu: agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, centra wspierania przedsiębiorczości, inkubatory przedsiębiorczości, reguluje ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej art.9⁴, oraz prawo do tworzenia fundacji – z przepisu art.2 ust.1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach⁵.

Kolejnym instrumentem wspierania przedsiębiorczości są działania skierowane do przedsiębiorców w celu tworzenia dla nich korzystnych warunków finansowych, czyli **preferencje finansowe**. Zaliczyć do nich możemy: wprowadzanie stawek podatków niższych niż maksymalnie dozwolone, a stanowiących dochody gminy; prowadzenie strategii ograniczonego wzrostu cen na usługi komunalne; wprowadzenie niskiego poziomu opłat lokalnych. Samorządy lokalne mają pełną swobodę jeśli chodzi o dobór narzędzia zwiększającego swoją atrakcyjność dla rozpoczynania działalności gospodarczej. Muszą jednak pamiętać o tym, iż zachęcając przedsiębiorców do inwestowania właśnie w tej gminie decydują się na zmniejszenie własnych dochodów lub zwiększenia dotacji dla przedsiębiorstw świadczących usługi komunalne (wynik obniżenia stawek za usługi świadczone przez nie).

Na największe problemy prawne napotyka się w czwartej grupie instrumentów wspierających przedsiębiorczość o **charakterze publicznym**. 30 czerwca 2000 r. uchwalono po raz pierwszy, a 27 lipca 2002 r. wprowadzoną nową ustawę o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców normującą jednoznacznie warunki i zasady przyznawania jej konkretnym podmiotom. Wcześniej w tej materii panował nieład informacyjny i nie istniał ani jeden akt prawny grupujący przepisy odnoszące się do pomocy publicznej, nie było też jednoznacznej definicji pomocy.

Ustawa definiuje pomoc publiczną jako „przysporzenie korzyści finansowych określonego przedsiębiorcy w zakresie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, jeśli pomoc taka realizowana jest bezpośrednio z krajowych środków publicznych lub z takich środków przekazanych innym podmiotom albo pomniejsza lub

---

⁴ Dz.U. z 1997 r. Nr 9, poz. 43.

⁵ Dz.U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203, z późn. zm.

może pomniejszyć te środki oraz narusza lub grozi naruszeniem konkurencji przez uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorców lub produkcji niektórych towarów”⁶.

Odrębnie ustawa o pomocy publicznej określa pomoc regionalną dla obszarów charakteryzujących się Produktem Krajowym Brutto poniżej 75% średniego PKB we Wspólnotach Europejskich i pomoc sektorową (Art. 12, ust.1).

Podsumowując powyższe rozważania należy stwierdzić, że⁷:

1. Obowiązujące przepisy umożliwiają prowadzenie przez jednostki samorządu terytorialnego działań na rzecz wspierania przedsiębiorczości. Zadania samorządu powiatowego i wojewódzkiego są przy tym określone bardziej precyzyjnie niż zadania samorządu gminnego;
2. Wadą obowiązujących regulacji prawnych jest zbyt ściśle związanie problematyki wspierania przedsiębiorczości z wąsko pojmowanym przeciwdziałaniem bezrobociu. Podejście takie, abstrahujące od tego, że:
  - praktycznie każde działanie wspierające przedsiębiorczość i przyczyniające się do wyższej aktywności gospodarczej służy również przeciwdziałaniu bezrobociu,
  - dobrym prawem jednostek samorządu terytorialnego jest podejmowanie przedsięwzięć, które nie angażując tych jednostek w bezpośrednią działalność gospodarczą i nie powodując wzrostu obciążeń fiskalnych przyczyniają się do zwiększenia ich dochodów,
  - wspieranie przedsiębiorczości jest nieodzownym elementem budowy w Polsce normalnie funkcjonującego rynku, powoduje zbędne ograniczanie zakresu działań jednostek samorządu terytorialnego;
3. Dobrą podstawę prawną dla wspierania przedsiębiorczości tworzą dwie uchwalone ostatnio ustawy: Ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej oraz uchwalona 27 lipca 2002 r. ustawa o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców. Konieczne jest jednak dalsze dostosowywanie przepisów innych ustaw do zawartych w nich norm;
4. Podstawową formą działania jednostek samorządu terytorialnego na rzecz wspierania przedsiębiorczości są i powinny być podejmowane przez te jednostki zadania inwestycyjne z zakresu infrastruktury technicznej. Wobec ogromnych zaniedbań w tej dziedzinie zaspokojenie nawet tylko najpilniejszych potrzeb wymaga poważnych nakładów. Intensyfikacji rozbudowy infrastruktury dobrze służyłyby korekty obowiązującego prawa, znoszące zbędne ograniczenia utrudniające jednostkom samorządu terytorialnego zaciąganie pożyczek i kredytów inwestycyjnych, a w szczególności - korekta ograniczeń zawartych w ustawie o finansach publicznych;
5. Konieczne jest również uporządkowanie w ustawie o finansach publicznych przepisów dotyczących dotacji udzielanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
6. Dla zapewnienia przejrzystości procedur wspierania przedsiębiorczości celowe byłoby ustawowe określenie obowiązków informacyjnych jednostek samorządu

---

⁶ Dz.U z 2002 r., Nr 141, poz. 1177

⁷ na podstawie: M. Stachowiak (red), *Raport – Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny*, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000, str. 40.

terytorialnego odnoszących się do stosowanych przez nie instrumentów wspierania przedsiębiorczości, w tym:

- do wszelkich stosowanych form pomocy publicznej,
- dopuszczalnych form działalności na rzecz promocji jednostki samorządu terytorialnego.

8.2. Kierunki realizacji polityki państwa wobec MSP.

Oprócz legislacyjnych zapisów dotyczących polityki i realizowania pomocy dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw, rząd proponuje programy i rozwiązania dotyczące tego sektora. Najważniejszymi programami, wyznaczającymi kierunki polityki rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw są: dokument uchwalony 11 maja 1999 roku „**Kierunki działań rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw do 2002 roku**” oraz dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29.01.2002 „**Przed wszystkim przedsiębiorczość**”.

Z pierwszego z nich wynika, że **głównym celem polityki Rządu wobec MSP do roku 2002 jest kształtowanie warunków dla tworzenia i pełnego wykorzystania potencjału rozwojowego sektora małych i średnich przedsiębiorstw**⁸.

Strategicznym celem polityki makroekonomicznej rządu jest trwały, zrównoważony wzrost gospodarczy. Takie warunki gospodarcze sprzyjają rozwojowi sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Ponieważ szanse rynkowe i rozwój tego sektora gospodarki determinowane są zarówno przez czynniki makroekonomiczne jak również mikroekonomiczne, działania rządu wobec sektora MSP są prowadzone w tych dwóch płaszczyznach. Tworzenie warunków rozwojowych dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw następuje więc poprzez stosowanie instrumentów i rozwiązań wspólnych dla ogółu przedsiębiorstw, jak również poprzez instrumenty i rozwiązania skierowane wyłącznie do sektora MSP⁹.

Ogólny cel polityki rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw zaprezentowany w dokumencie „Kierunki działań rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw do 2002 roku” podzielony został na trzy cele pośrednie (częstkowe)¹⁰:

Cel 1: zwiększenie konkurencyjności sektora małych i średnich przedsiębiorstw;

Cel 2: wzrost eksportu sektora małych i średnich przedsiębiorstw;

Cel 3: wzrost nakładów inwestycyjnych w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.

Realizacja pierwszego celu związana jest z koniecznością zwiększenia sprzedaży towarów i usług wytwarzanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa, co będzie możliwe wówczas, gdy firmy tego sektora będą w stanie sprostać konkurencji krajowej i zagranicznej. Wśród działań rządu zmierzających do realizacji tego celu wymienia się:

---

⁸ *Kierunki działań rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw do 2002 roku*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 1999, http://www.mg.gov.pl/struktur/WWW_MSP/Polityka/Polit_MS.htm

⁹ J. Śliwa, *Szanse rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, „Wynagrodzenia”, nr 1/2000, dodatek miesięczny nr 1, str. 2

¹⁰ *Kierunki działań rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw do 2002 roku*, Ministerstwo Finansów, Warszawa 1999, http://www.mg.gov.pl/struktur/WWW_MSP/Polityka/Polit_MS.htm

zmiany legislacyjne służące obniżeniu kosztów związanych z zatrudnianiem pracowników, finansowe wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych, czy też rozwój infrastruktury gospodarczej. Zwiększenie konkurencyjności sektora MSP jest szczególnie istotne w związku z integracją Polski z Unią Europejską oraz z postępującą liberalizacją wymiany handlowej naszego kraju z zagranicą.

Działania rządu zapewniające **realizację drugiego celu** polegają na rozbudowie systemu informacji o możliwościach eksportowych oraz upowszechnianiu wśród przedsiębiorców wiedzy o regulacjach obowiązujących w krajach Unii Europejskiej. Szczegółowym zadaniem służącym realizacji tego celu jest opracowanie strategii promocji eksportu oraz określenie kryteriów i zasad korzystania przez małe i średnie przedsiębiorstwa ze środków Ministerstwa Gospodarki przeznaczonych na promocję eksportu. Cel ten realizowany jest poprzez wspieranie udziału MSP w ekspozycjach, na wybranych targach krajowych i zagranicznych, a także w dostępie do publikacji, seminariów i szkoleń o tematyce eksportowej. Dużą rolę przywiązuje się także do rozbudowy bazy danych o regulacjach prawnych w Unii Europejskiej.

Realizacja trzeciego celu związana jest z ułatwianiem możliwości rozwojowych sektora MSP, czego nieodzownym warunkiem jest inwestowanie. Wśród działań rządu służących realizacji tego celu warto wymienić wprowadzanie proinwestycyjnego oddziaływania systemu podatkowego, szczególnie poprzez korzystniejsze zapisy dotyczące amortyzacji. Istotna jest również zmiana przepisów podatkowych w celu rozbudowania i dokapitalizowania systemu poręczeń kredytowych, ułatwiających przedsiębiorcom dostęp do finansowania bankowego. Zadania szczegółowe związane z realizacją trzeciego celu związane są zarówno ze zmianami w zakresie prawa podatkowego, jak też dotyczą wsparcia kapitałowego istniejących i nowo tworzonych lokalnych i regionalnych funduszy poręczeń kredytowych. Należy stworzyć systemu wzajemnych gwarancji lokalnych i regionalnych funduszy poręczeń kredytowych, a także podejmować działania mające na celu zwiększenie możliwości publicznego pozyskiwania kapitału przez fundusze typu *venture capital*,

Dokument „Przed wszystkim przedsiębiorczość” wyznacza kierunki polityki rządu wobec MSP dotyczące zmian prawa regulującego zagadnienia związane z działalnością małych i średnich przedsiębiorstw. Modyfikacje te dotyczą zagadnień związanych z podejmowaniem i wykonywaniem działalności gospodarczej w kierunku znoszenia bądź łagodzenia barier hamujących rozwój istniejących przedsiębiorstw i tworzenie nowych firm. Założenia do pakietu „Przed wszystkim przedsiębiorczość” zostały przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 29.01.2002 roku. Dokument zawiera propozycje dotyczące zmian legislacyjnych w następujących blokach tematycznych¹¹:

1. **Uproszczenie systemu podatkowego**, a szczególnie wymienia się tu:

- uproszczenie rozliczeń przedsiębiorców z aparatem skarbowym poprzez nowelizację ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych,
- zrównanie praw i obowiązków podatników i administracji skarbowej dzięki nowelizacji ustawy Ordynacja podatkowa. W tym przypadku chodzi o

---

¹¹ Założenia do pakietu „Przed wszystkim przedsiębiorczość”, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29.01.2002, Warszawa 2002, str. 2

ograniczenie uciążliwości postępowania kontrolnego m.in. poprzez skrócenie jego trwania oraz częstotliwości przeprowadzanych kontroli,

- zwiększenie zakresu ryczałtowych form opodatkowania poprzez nowelizację ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne,
  - wprowadzenie ułatwień w procedurach celnych poprzez nowelizację Kodeksu celnego oraz aktów wykonawczych. Chodzi tu o wydłużenie terminu regulowania należności celnych oraz zwiększenie dostępności formularzy karnetu ATA,
  - złagodzenie obciążeń małych firm w zakresie VAT. Przewiduje się zmniejszenie częstotliwości rozliczania podatku VAT dla małych firm, poszerzenie możliwości korzystania ze zwolnienia z tego podatku oraz wprowadzenie zasady rozliczenia kasowego, co polepszy płynność finansową przedsiębiorców.
  - zmianę kompetencji organów kontroli skarbowej, poprzez nowelizację ustawy o kontroli skarbowej,
  - obniżenie obciążeń przedsiębiorców z tytułu opłaty skarbowej oraz podatku od czynności cywilnoprawnych
  - ujednoczenie zasad opodatkowania przedsiębiorców uniezależniające obciążenia podatkowe od formy prawnej, w jakiej działalność jest prowadzona.
2. **Obniżenie kosztów pracy oraz uelastycznienie stosunków pracy**, które obejmuje następujące zadania:
- obniżenie obciążeń związanych z kosztami pracy oraz zwiększenie elastyczności stosunku pracy poprzez nowelizację Kodeksu pracy oraz ustaw okołokodeksowych. Modyfikacje prawne idą tutaj w kierunku ograniczenia obciążeń biurokratycznych (np. zmiany w zakresie komisji bhp, regulaminów pracy i wynagradzania), zwiększenia elastyczności stosunków pracy (np. zmiany w zakresie rozliczania czasu pracy, umów o pracę) oraz zmniejszenia pozapłacowych kosztów zatrudniania (np. zmiany w zakresie badań lekarskich, czy dni wolnych na poszukiwanie pracy).
  - zmianę zasad ustalania płacy minimalnej dla początkujących pracowników,
  - uwzględnienie w przepisach dotyczących rozwiązywania stosunku pracy specyfiki małych przedsiębiorstw, poprzez modyfikacje ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakłady pracy,
  - bardziej równomierne rozłożenie obciążeń poszczególnych firm składką na PFRON poprzez nowelizację ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
  - likwidację obowiązku tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w małych przedsiębiorstwach. co pozwoli na wygenerowanie większych środków na rozwój.

3. **Uproszczenie systemu ubezpieczeń społecznych** oraz wprowadzenie systemu ubezpieczeń od wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Zakłada się kompleksowe uproszczenie dokumentacji składanej przez płatników i ubezpieczonych oraz stworzenie motywacji finansowej dla przedsiębiorców do ponoszenia nakładów na rzecz poprawy warunków zdrowotnych wykonywania pracy.
4. **Uproszczenie przepisów proceduralnych**, obejmujące:
  - przeniesienie większej ilości spraw o prawa majątkowe do sądów rejonowych oraz uproszczenie postępowania, poprzez nowelizację ustawy Kodeks postępowania cywilnego. Celem jest zmniejszenie liczby spraw kierowanych do wyższej instancji poprzez stopniowe podnoszenie wartości przedmiotu sporu oraz skrócenie zbyt długiego terminu umarzania postępowania zawieszonoego.
  - ujednoczenie i uporządkowanie przepisów dotyczących spółek handlowych, dzięki nowelizacji ustawy Kodeks spółek handlowych, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, ustawy prawo działalności gospodarczej oraz Kodeksu cywilnego. Celem tych zmian jest przyspieszenie trybu zawierania umów gospodarczych i ograniczenie związanej z tym biurokracji, a także rozszerzenie odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez jego funkcjonariuszy,
  - obniżenie opłat notarialnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej,
  - skrócenie procedur w sprawach gospodarczych,
  - złagodzenie warunków nabywania uprawnień do kierowania robotami budowlanymi,
  - uchylenie przepisów umożliwiających wstrzymanie działalności gospodarczej przez organ administracji, zniesienie możliwości dokonania kontroli podczas nieobecności przedsiębiorcy oraz uregulowanie obrotu kapitałowo-inwestycyjnego z zagranicą poprzez nowelizację ustawy Prawo działalności gospodarczej,
  - ujednoczenie definicji przedsiębiorcy w różnych ustawach, co wyeliminuje niepewność poszczególnych przedsiębiorców co do tego, które przepisy prawa obowiązują w ich przypadku,
  - uproszczenie zasad uzyskania pomocy publicznej dla przedsiębiorców oraz nowelizacja ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Zakłada się ograniczenie częstotliwości składania sprawozdań z wykorzystania środków pomocowych oraz zwiększenie możliwości konkurowania małych sklepów z wielkimi sieciami handlowymi i ograniczenie nieuczciwej konkurencji wśród producentów.
5. **Nowe regulacje prawne**, między innymi takie jak:
  - uproszczenie systemu rejestracji przedsiębiorców poprzez zmniejszenie liczby formalności związanych z dokonywaniem odrębnych wpisów do kilku lub kilkunastu rejestrów i ewidencji,
  -

- ograniczenie liczby inspekcji w obszarze działalności gospodarczej, poprzez przygotowanie przepisów umożliwiających połączenie pokrewnych inspekcji o podobnych uprawnieniach i ograniczenie ich liczby,
  - stworzenie podstaw prawnych dla samorządu gospodarczego, co zapewni przedsiębiorcom silną reprezentację wobec administracji publicznej,
  - uregulowanie zasad działalności pożytku publicznego poprzez przygotowanie projektu ustawy o działalności pożytku publicznego (non-profit). Ustawa taka pozwoli na właściwe określenie statusu i profilu agencji rozwoju regionalnego oraz szeregu innych organizacji wspomagających rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości.
  - ochronę polskich produktów poprzez ograniczenie importu, co jest szczególnie istotne w przypadku towarów subsydiowanych,
  - uregulowanie świadczenia usług teleinformacyjnych oraz zasad wymiany informacji gospodarczej. Obecnie nie istnieje bowiem regulacja prawna w zakresie świadczenia usług teleinformatycznych oraz zasad odpowiedzialności usługodawców z tytułu świadczenia tych usług, a wymiana informacji gospodarczej jest utrudniona w związku z ustawą o ochronie danych osobowych.
6. **Przegląd procedur, instrukcji i innych aktów wewnętrznych, pod kątem usunięcia ewentualnych barier w kontaktach urząd - przedsiębiorca.** Ten blok tematyczny zakłada konieczność przejrzenia procedur, instrukcji i innych aktów wewnętrznych pod kątem usunięcia ewentualnych barier w kontaktach urząd - przedsiębiorca.

W celu realizacji i koordynacji programów polityki rządu dotyczących wspierania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw utworzono w 1995 roku Polską Fundację Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, którą następnie, w 2001 roku przekształcono w Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP). Agencja działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz.U. Nr 109, poz. 1158) oraz odpowiednich aktów wykonawczych.

Celem Agencji jest uczestnictwo w realizacji programów rozwoju gospodarki, w szczególności w zakresie wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, eksportu i spójności społeczno-gospodarczej kraju. PARP realizuje swoje zadania poprzez samodzielne wykonywanie działań, lub dofinansowanie działań innych organizacji i instytucji, w zakresie:

- świadczenia usług doradczych dla przedsiębiorstw,
- organizowania szkoleń i seminariów,
- organizowania przedsięwzięć informacyjnych, promocyjnych, targowych i wystawienniczych w kraju i zagranicą,
- gromadzenia i udostępniania informacji istotnych dla przedsiębiorców,
- tworzenia baz danych zawierających informacje gospodarcze i zarządzanie nimi,
- opracowania, wydawania i rozpowszechniania publikacji,

- świadczenia usług eksperckich, w tym dla organów administracji rządowej i organów jednostek samorządu terytorialnego,
- opracowywania i udostępniania analiz dotyczących zjawisk zachodzących w gospodarce,
- dofinansowania udziału polskich przedsiębiorców w międzynarodowych imprezach promocyjnych, targowych i wystawienniczych, a także międzynarodowych programach obejmujących badania naukowe oraz prace rozwojowe i wdrożeniowe.

Obok działań na rzecz MSP organizacja ta realizuje także zadania w zakresie spójności społeczno-gospodarczej kraju, eksportu czy też wykorzystania nowych technik i technologii¹². Cele te realizowane są poprzez świadczenie usług doradczych i eksperckich dla przedsiębiorców, organów administracji rządowej oraz samorządowej, ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do wiedzy, szkoleń oraz informacji gospodarczej, opracowywanie i udostępnianie analiz dotyczących zjawisk zachodzących w gospodarce oraz organizowanie przedsięwzięć informacyjnych i promocyjnych.

Zmianom legislacyjnym wynikającym z pakietów skierowanych do sektora małych i średnich przedsiębiorstw towarzyszą działania na rzecz budowy spójnego systemu instytucjonalnego wspierania rozwoju gospodarczego. W tym celu nastąpiła konsolidacja agencji rządowych zajmujących się taką działalnością¹³: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości z dniem 1 kwietnia 2002 przejęła kompetencje innej rządowej instytucji podległej Ministrowi Gospodarki - **Agencji Techniki i Technologii**, poszerzając swoje zadania o wspieranie wykorzystania nowych technik i technologii. Z dniem 31 maja 2002 roku PARP przejęła natomiast zadania likwidowanej **Polskiej Agencji Rozwoju Regionalnego** (Ustawa z dnia 8 maja 2002 r. o likwidacji Polskiej Agencji Rozwoju Regionalnego oraz o zmianie ustawy o zasadach wspierania rozwoju regionalnego i ustawy o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Dz.U. 66 poz. 596). Po połączeniu, oprócz wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz eksportu, PARP będzie zajmować się także, w większym niż dotychczas zakresie, zagadnieniami rozwoju regionalnego oraz tworzeniem nowych miejsc pracy, przeciwdziałaniem bezrobociu i rozwojem zasobów ludzkich. W nowym kształcie Agencja będzie mogła udzielać pożyczek osobom fizycznym podejmującym działalność gospodarczą, przedsiębiorcom i podmiotom działającym na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym rozwoju rynku pracy, dopłat do oprocentowania kredytów zaciąganych przez przedsiębiorców, a także dotacji przedsiębiorcom, podmiotom działającym na rzecz rozwoju gospodarczego lub zatrudnienia i jednostkom samorządu terytorialnego. Na szczegółowe warunki i tryb realizacji zadań, w tym udzielania pożyczek, dopłat oraz dotacji trzeba będzie poczekać aż Rada Ministrów przyjmie stosowne rozporządzenie.

---

¹² Ustawa „O utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Regionalnego” z dnia 9 listopada 2000, Dz. U. nr 109, 2000, poz. 1158

¹³ Na podstawie informacji zawartych na stronie internetowej Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości: <http://www.parp.gov.pl/prasa2.php>

W ciągu pięciu lat istnienia Polskiej Fundacji MSP utworzono też infrastrukturę organizacyjną służącą wspieraniu sektora MSP w Polsce. Powstał **Krajowy System Usług** - ponad 150 współpracujących ze sobą ośrodków doradczych. W skład systemu wchodzi głównie agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, centra wspierania biznesu, izby przemysłowo-handlowe oraz lokalne fundacje i stowarzyszenia - nie nastawione na osiągnięcie zysku i świadczące bezpośrednio usługi na rzecz MSP. Ośrodki objęte są systemem akredytacyjnym, gwarantującym systematyczne osiągnięcie określonego standardu świadczonych usług doradczych, szkoleniowych, informacyjnych i finansowych.

Ośrodki regionalne należące do sieci KSU świadczą, zarówno w zakresie podstawowym, jak i specjalistycznym usługi doradcze i szkoleniowe, informacyjne oraz finansowe¹⁴. **Usługi doradcze i szkoleniowe** realizowane są w dziedzinie marketingu, finansów, pomocy w zakresie prawa, jak również planowania i zarządzania. W ich zakres włączone są również szkolenia i doradztwo w zakresie innowacji i transferu technologii, eksportu oraz zarządzania jakością. **Usługi informacyjne** dotyczą możliwości nawiązywania kontaktów handlowych i kooperacyjnych, sprawdzanie wiarygodności partnerów gospodarczych, jak również udzielania informacji o targach. Pomoc w zakresie **usług finansowych** obejmuje informowanie o źródłach finansowania zewnętrznego, preferencyjnych kredytach czy pomoc w sporządzaniu planów działalności gospodarczej. Instytucje Krajowego Systemu Usług zajmują się również udzielaniem poręczeń kredytowych (fundusze poręczeń kredytowych) oraz udzielaniem pożyczek na rozwój lub rozpoczęcie działalności gospodarczej (lokalne fundusze pożyczkowe).

Działalność Krajowego Systemu Usług prowadzona jest w ramach sieci ogólnopolskiej, co powoduje, że oferowane usługi są¹⁵:

- **kompleksowe**, co zapewnione jest dzięki współpracy pomiędzy ośrodkami i możliwości skorzystania z usług innego ośrodka, w przypadku gdy usługa nie wchodzi w zakres specjalizacji instytucji wybranej przez przedsiębiorcę,
- **wysokiej jakości**, na co wpływa dobra znajomość regionu oraz doświadczenie doradców i specjalistów pracujących w ośrodkach,
- **atrakcyjne finansowo**, gdyż ośrodki, jako organizacje o charakterze pomocowym nie są nastawione na zysk i nie muszą wykazywać rynkowego poziomu efektywności zainwestowanych kapitałów. Dodatkowo są one również dofinansowywane krajowymi i zagranicznymi środkami pomocowymi,
- **łatwo dostępne** w stosunkowo dobrze rozbudowanej sieci ośrodków zlokalizowanych w obrębie aglomeracji łódzkiej i województwa łódzkiego.

Znaczącą rolę w realizacji programu polityki rządu wobec MSP mają do spełnienia jednostki **samorządy terytorialne**. Działania na rzecz wspierania przedsiębiorczości oraz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw powinny być

---

¹⁴ *Partner przedsiębiorcy, informator Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, region 1 – województwo łódzkie*; Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000, str. 5

¹⁵ *Cykl życia małego przedsiębiorstwa i jego uwarunkowania*, praca zbiorowa pod kierownictwem S. Lachiewicza, Instytut Zarządzania Politechniki Łódzkiej, Łódź 2000, str. 93

jednym z priorytetów dla samorządu powiatowego i gminnego¹⁶. Władze samorządowe stosują szereg działań, które mają na celu pobudzenie rozwoju gminy, najczęściej poprzez wpływ na warunki prowadzenia działalności gospodarczej na ich terenie. Poszukują one różnego rodzaju rozwiązań, które mogłyby spowodować poprawę sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz gospodarczej regionu¹⁷.

8.2. Instrumenty, programy oraz instytucje wspierające małe i średnie firmy

Skuteczność realizacji **rządowych celów systemu wspomagania małych i średnich przedsiębiorstw** zależna jest od wyboru właściwych instrumentów wspierania sektora MSP. Można wyróżnić tutaj¹⁸ instrumenty prawne, finansowe, organizacyjne oraz informacyjno-szkoleniowe.

Instrumenty prawne dotyczą przeglądu i nowelizacji aktów prawnych wpływających na sektor MSP, jak również zmiany mające na celu harmonizację przepisów z aktami Unii Europejskiej. Ich celem jest również regulowanie sfery działalności gospodarczej, samorządu gospodarczego, jak również organizacji przedsiębiorców. Regulacje tych instrumentów wpływają także na formułowanie prawnych zasad tworzenia i funkcjonowania instytucji finansowych, w tym obsługujących lokalne fundusze dla małych i średnich przedsiębiorstw, jak również innych organizacji mających za cel wspieranie małego i średniego biznesu.

Oddziaływanie **instrumentów finansowych** związane jest z rozwijaniem systemów poręczeń finansowych, czy też opracowywaniem kryteriów udzielania pomocy małym i średnim przedsiębiorstwom, w tym określania zasad przyznawania preferencyjnych kredytów.

Wśród **instrumentów organizacyjnych** ważną rolę stanowić może wspieranie powstawania i rozwoju lokalnych poręczeń kredytowych, towarzystw ubezpieczeniowych czy pozabankowych instytucji finansowych.

Wśród instrumentów **informacyjno-szkoleniowych** warto wymienić wspieranie rozwoju regionalnych instytucji promocji sektora MSP oraz dostępu do technologii i wzornictwa przemysłowego. Realizowane są też działania zwiększające konkurencyjność produktów. Pomoc w kształceniu przedsiębiorców realizowana jest w postaci uruchamiania programów nauczania propagujących przedsiębiorczość, opracowywanie i wdrożenie systemu monitorowania stanu sektora MSP, jak również wrażliwości małych i średnich przedsiębiorstw na zmiany instrumentów finansowych oraz ekonomicznych.

Wśród instrumentów wspierania przedsiębiorczości stosowanych przez **jednostki samorządu terytorialnego** wymienia się¹⁹ **instrumenty dochodowe oraz wydatkowe**.

---

¹⁶ K. Krajewski, *Kierunki działań lokalnych władz samorządowych wobec sektora małych i średnich przedsiębiorstw*, Instytut Przedsiębiorczości i Samorządności, <http://www.medianet.pl/~multikra/kierunki.htm>

¹⁷ W. Dziemianowicz, M. Mackiewicz, E. Malinowska, W. Misiąg, M. Tomalak, *Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny*, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000, str. 7

¹⁸ *Ekonomia i zarządzanie małą firmą*, B. Piasecki (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Łódź 1998, str. 68

¹⁹ W. Dziemianowicz, M. Mackiewicz, E. Malinowska, W. Misiąg, M. Tomalak, *Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny*, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000, str. 8

W grupie **instrumentów dochodowych** znajdują się wszelkiego rodzaju **zwolnienia i ulgi podatkowe**, a także obniżenia maksymalnych stawek w podatkach lokalnych. Stosowanie tych instrumentów powinno być zawsze poddane rzetelnej analizie z punktu widzenia ich opłacalności dla budżetu jednostek samorządu terytorialnego. Gminy mogą stosować ponadto inne instrumenty dochodowe, takie, jak odroczenie, umarzanie, rozkładanie na raty oraz zaniechanie poboru w zakresie podatków i opłat stanowiących ich dochody.

Istotną grupę wśród **instrumentów wydatkowych** stanowią **inwestycje** dokonywane w gminie, które wpływają na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej danego regionu. Dodatkowo gminy mogą przeznaczać część swoich budżetów na wsparcie różnego rodzaju przedsięwzięć i instytucji służących rozwojowi gospodarstwu.

Zadania jednostek samorządu terytorialnego mające na celu stworzenie korzystnych warunków rozwoju małych i średnich firm sprowadzają się do **konsekwentnego podejścia strategicznego** opartego na wszechstronnej diagnozie sytuacji MSP w gminie, stymulowaniu rozwoju przedsiębiorczości, przystosowaniu placówek oświatowych do potrzeb rynku pracy, a przede wszystkim na opracowaniu lokalnych programów rozwoju sektora MSP²⁰.

W celu realizacji instrumentów wspierania małej i średniej przedsiębiorczości oraz dofinansowania organizacji działających na rzecz MSP, gminy poza korzystaniem ze środków budżetowych, mogą ubiegać się o **fundusze zewnętrzne**²¹. Wsparcie finansowe mogą one uzyskać z funduszy oferowanych przez Unię Europejską oraz organizacje międzynarodowe. Programy pomocowe nakierowane są na zaspokojenie potrzeb związanych zarówno ze sferą finansową działalności, jak również ze sferą nie finansową, dotyczącą wyrównywania poziomu technicznego, szkoleń i kooperacji pomiędzy przedsiębiorstwami²². Pomoc ta może mieć charakter dotacji, pożyczek i kredytów, jak również obejmuje ona sferę *know-how*, doradztwo, ekspertyzy i pomoc szkoleniową²³.

Programy pomocowe Unii Europejskiej od 1997 roku zmieniły swój charakter; z instrumentów wspierania transformacji społeczno-ekonomicznej stały się narzędziami wspomagającymi proces dostosowania państw aspirujących do członkostwa w UE. W ramach strategii dostosowawczej dokonano podziału zadań na trzy programy²⁴: Program na rzecz spójności społeczno-gospodarczej Phare, ISPA i SAPARD.

Program Phare zapewnia finansowanie programów rozwoju regionalnego przygotowujących polskie regiony do korzystania z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej. Programy rozwoju regionalnego obejmują projekty o charakterze inwestycyjnym, jak również projekty mające na celu aktywizację i rozwój przedsiębiorczości.

---

²⁰ K. Krajewski, *Kierunki działań lokalnych władz samorządowych wobec sektora małych i średnich przedsiębiorstw*, Instytut Przedsiębiorczości i Samorządności, <http://www.medianet.pl/~multikra/kierunki.htm>

²¹ W. Dziemianowicz, M. Mackiewicz, E. Malinowska, W. Misiąg, M. Tomalak, *Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny*, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000, str. 16

²² *Craft and small enterprises: the key to growth, employment and innovation*, Office of the Official Publications of the European Communities, European Commission 1997, str. 11

²³ *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 1998-1999*, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000, str. 222

²⁴ W. Dziemianowicz, M. Mackiewicz, E. Malinowska, W. Misiąg, M. Tomalak, *Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny*, Polska Fundacja Promocji i Rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 2000, str. 16

Program ISPA ma na celu wyrównywanie rozwoju infrastruktury technicznej w zakresie transportu i ochrony środowiska.

Zadaniem programu **SAPARD** jest wspieranie restrukturyzacji obszarów wiejskich i rolnictwa. Celem jest wprowadzanie mechanizmów i instrumentów, które będą wykorzystywane przez Polskę po wejściu do UE w ramach unijnej polityki rolnej i programów na rzecz terenów wiejskich.

Ponadto wyróżnić można programy Unii Europejskiej bezpośrednio lub pośrednio związane z działalnością na rzecz sektora MSP, takie jak Wieloletni Program na Rzecz Przedsiębiorstw i Przedsiębiorczości czy VI Program Ramowy Unii Europejskiej Badań, Rozwoju Technologicznego oraz Prezentacji wspomagający Tworzenie Europejskich Obszarów Badawczych oraz Innowacje²⁵.

Wieloletni Program na Rzecz Przedsiębiorstw i Przedsiębiorczości jest nowym programem Komisji Europejskiej przygotowanym na lata 2001 – 2005, który zastąpił zakończony w grudniu 2002 roku III Wieloletni Program dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz Sektora Rzemiosła. Wyznaczono w nim główny cel strategiczny: Europa powinna się stać najbardziej konkurencyjną i opartą na wiedzy gospodarką na świecie, zdolną do utrzymywania wzrostu gospodarczego, z większą ilością i lepszymi miejscami pracy i większą społeczną spójnością. Cel ten ma zostać osiągnięty poprzez:

1. Wspieranie przedsiębiorczości,
  - polityka wobec przedsiębiorstw powinna popierać te inicjatywy, które nagradzają tych, którzy podejmują ryzyko,
  - przedsiębiorcy powinni mieć możliwość ponownego startu, jeśli im się nie uda,
  - w szkołach podstawowych, średnich i wyższych potrzeba więcej szkoleń z zakresu przedsiębiorczości.
2. Lepszy dostęp do finansów, kapitału początkowego i mikro-pożyczek,
  - innowacyjne środowisko gospodarcze oraz ułatwienie dostępu do nowych technologii,
  - promowanie idei innowacyjności i badań w gospodarce i społeczeństwie,
  - reforma edukacji i systemu szkoleń zawodowych w celu podnoszenia kwalifikacji.
3. Nowe formy biznesu w e-gospodarce,
  - zachęcanie do korzystania z e-handlu przez europejskie firmy, szczególnie przez e-handel biznes-do-biznesu (B2B),
  - oddziaływanie na cały łańcuch podaży, łącznie z podwykonawcami, zamówieniami, rozwojem produktu, marketingiem, logistyką i dystrybucją.
4. Wykorzystanie możliwości Rynku Wewnętrznego,
  - likwidacja przeszkód i niepotrzebnych kosztów na drodze przedsiębiorstw na europejskim Rynku Wewnętrznym,
  - postęp powinien być osiągnięty w urynkowaniu takich dziedzin jak gazownictwo, elektryczność, transport i usługi pocztowe,
  - zachęcenie firm do rozszerzenia działalności ponad rynki lokalne, regionalne i krajowe.

---

²⁵ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, www.parp.gov.pl

5. Zmniejszenie biurokracji,
  - uproszczenie obecnych i przyszłych regulacji,
  - nowe środki i instrumenty prawne będą podlegały ocenie ich wpływu (business impact assessment, BIA),
  - propozycje ustawodawcze będą zaakceptowane tylko w przypadku, gdy ich wpływ na przedsiębiorstwa będzie właściwie oceniony przed wprowadzeniem tych propozycji.
6. Nowe metody koordynacji,
  - metody identyfikacji i wymiany najlepszych praktyk i doświadczeń (BEST procedures).

Wieloletni Program na Rzecz Przedsiębiorstw i Przedsiębiorczości skupia się na:

- a. promowaniu przedsiębiorczości jako cennej i produktywnej umiejętności życiowej, bazującej na orientacji na klienta i wyższej kulturze usług,
- b. wspieraniu prawodawstwa i środowiska biznesowego w zrównoważonym rozwoju, w badaniach, innowacyjności i przedsiębiorczości,
- c. poprawianiu otoczenia finansowego małych i średnich przedsiębiorstw,
- d. zwiększaniu konkurencyjności małych i średnich firm w gospodarce opartej na wiedzy,
- e. zapewnianiu wysokiej jakości usług poprzez skoordynowane działania sieci wspierających przedsiębiorczość.

Szczególną rolę w realizacji Wieloletniego Programu na Rzecz Przedsiębiorstw i Przedsiębiorczości będzie odgrywała sieć Centrów Euro Info.

Zadaniem **VI Programu Ramowego Unii Europejskiej Badań, Rozwoju Technologicznego oraz Prezentacji** jest współfinansowanie przez Komisję Europejską oraz grupę instytucji zwaną konsorcjum, prac badawczych, prezentacji osiągniętych rezultatów oraz działań im towarzyszących na poziomie europejskim. Realizacja programu została przewidziana na lata 2002-2006.

Udział w VI Programie Ramowym mogą wziąć osoby prawne, uczelnie, ośrodki badawcze, przedsiębiorstwa (mikro, małe, średnie, duże, firmy rzemieślnicze), stowarzyszenia oraz związki grupujące firmy poszczególnych branż, instytucje z krajów członków Unii Europejskiej, z krajów stowarzyszonych oraz z krajów trzecich (nie należących do dwóch powyższych grup). Ponadto przewidziano uczestnictwo europejskich organizacji badawczych (np. CERN, ESA, EMBO itp.) oraz instytucji spoza Europy.

Warunkiem udziału w przedsięwzięciu jest stworzenie międzynarodowego konsorcjum, którego zadaniem jest podjęcie prac badawczo-rozwojowych zmierzających do rozwiązania priorytetowych problemów zdefiniowanych przez Komisję Europejską. Instytucje tworzące konsorcjum muszą zapewnić wykonanie wszystkich działań niezbędnych do uzyskania zamierzonego celu, od badań, poprzez prezentację wyników, transfer technologii, do przygotowania do wdrożenia, szkolenia, promocję w mediach i na konferencjach. Minimalna liczba konsorcjantów to trzech, z których dwóch pochodzi z krajów członkowskich lub z krajów kandydujących.

Poniżej przedstawiono najważniejsze projekty i działania realizowane w VI Programie Ramowym.

1. **Sieci lub centra doskonałości.** Umożliwiają grupowanie instytucji różnego typu (uczelnia, ośrodków badawczo-rozwojowych, MSP itp.) działających w tej samej dziedzinie, wzajemnie się uzupełniających w struktury pozwalające integrować efekty badań na poziomie europejskim. Ich zalety to pełna autonomia, elastyczność (w działaniach oraz doborze partnerów), jak również wspólna odpowiedzialność.
2. **Projekty zintegrowane.** Celem przyjęcia takiego instrumentu była potrzeba zapewnienia zastosowania wyników badań w nowych produktach, procesach czy usługach, wzrostu konkurencyjności Europy, a także rozwiązania głównych kwestii społecznych. Projekty zintegrowane muszą łączyć w sobie prace badawcze, działania prezentacyjne (wdrożeńowe), transfer technologii, działania szkoleniowe i promocyjne. Ich zaletami są autonomia, elastyczność oraz wspólna odpowiedzialność.
3. **Projekty nakierowane na badania i innowacje** to projekty podwyższające konkurencyjność Europy, łączące badania (tworzenie wiedzy) z projektami typu demonstracyjnego (wdrożeńowe), celem udowodnienia możliwości wdrożenia wyników badań, które nie mogą być bezpośrednio skomercjalizowane. Do tej grupy należą także projekty innowacyjne, mające na celu tworzenie nowych pomysłów i metod (narzędzi) do wdrażania nowoczesnych rozwiązań technologicznych.
4. **Specyficzne projekty badawcze dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw.** Przewiduje się działania specyficzne ze względu na sytuację regionalną i socjalną. Duże znaczenie będą mieć technologiczne potrzeby MSP. Wśród typów działań dla MSP wymienia się:
  - kooperacyjne projekty badawcze zgłaszane przez kilka MSP z różnych krajów. Badania na zlecenie tej grupy MSP będą wykonywać wybrane ośrodki badawcze lub inne innowacyjne MSP w kooperacji z ośrodkami badawczymi i uczelniami,
  - kolektywne projekty badawcze zgłaszane przez stowarzyszenia lub związki MSP danego sektora przemysłu. Badania dla nich będą wykonywać ośrodki badawcze na zlecenie.
5. **Akcje mające na celu szeroko pojętą promocję zasobów ludzkich oraz mobilność.** Ich celem jest rozpowszechnienie szkoleń, transferu wiedzy oraz wsparcie działań prowadzonych indywidualnie, w strukturach (włączając sieci szkoleń) oraz przez europejskie zespoły badawcze.
6. **Akcje kooperacyjne,** nakierowane na integrację działań sfery badań z działaniami z zakresu innowacji tj. konferencje, spotkania, wymiana pracowników, propagowanie doświadczeń, systemy informacyjne, grupy eksperckie.
7. **Specyficzne akcje wspierające** i promocyjne 6.PR, działania związane z monitorowaniem wyników, akcje towarzyszące.
8. **Inicjatywy dotyczące zintegrowanej infrastruktury.** Działania wspierające rozwój infrastruktur badawczych w Europie, zapewnienie ogólna dostępność oraz wysoki poziom techniczny.

Zapewnienie efektywnej pomocy dla sektora MSP oraz właściwego wykorzystania dostępnych środków zależy w dużej mierze od **instytucji opracowujących i wdrażających programy pomocowe** oraz ponoszących odpowiedzialność za ich realizację. Istotną rolę w restrukturyzacji polskiej gospodarki oraz w promocji małego i średniego biznesu pełnią **ośrodki innowacji i przedsiębiorczości**. Zaczęły one

powstawać na przełomie lat 1989/1990 wraz z zachodzącymi wówczas przemianami politycznymi i gospodarczymi. Tworzone były na wzór sprawdzonych rozwiązań funkcjonujących w krajach o ustabilizowanej gospodarce rynkowej z myślą o rozwiązywaniu problemów z jakimi borykali się polscy przedsiębiorcy²⁶. Wśród ośrodków innowacji i przedsiębiorczości wyróżniamy²⁷:

- ośrodki szkoleniowo-doradcze,
- fundusze pożyczkowe,
- fundusze gwarancyjno-poręczeniowe,
- inkubatory przedsiębiorczości,
- centra technologiczne,
- parki technologiczne,
- centra transferu technologii,
- fundusze *venture capital*.

Pierwszą grupę stanowią **ośrodki szkoleniowo-doradcze**²⁸. Są to wyodrębnione organizacyjnie jednostki doradcze, szkoleniowe i informacyjne, pracujące na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i poprawy konkurencyjności małych i średnich prywatnych przedsiębiorstw. W Polsce działa około 60 ośrodków szkoleniowo-doradczych. Dodatkowo można zidentyfikować ponad 4000 różnego typu instytucji i spółek deklarujących działalność edukacyjno-doradczą, takich jak szkoły wyższe, ośrodki doradztwa rolniczego, czy zakłady szkolenia zawodowego²⁹.

Celem działalności ośrodków szkoleniowo-doradczych jest szeroko pojęta pomoc osobom, które są zainteresowane rozpoczęciem, bądź rozwojem własnej działalności gospodarczej. Ośrodki te zajmują się również promocją regionu oraz małych i średnich przedsiębiorstw w nim funkcjonujących. Inne cele związane są z transferem i komercjalizacją technologii, pośrednictwem kooperacyjnym między przedsiębiorstwami czy też z realizacją specjalnych programów rządowych lub grantów pomocowych.

Wśród oferowanych usług i realizowanych zadań wyróżnia się³⁰ doradztwo nowo powstałym firmom, doradztwo i szkolenia dla istniejących małych i średnich firm, tworzenie nowych miejsc pracy, nowe wyroby, technologie oraz współpraca z instytucjami B+R. W ofercie znajdują się kursy i szkolenia w zakresie tworzenia własnej firmy, opracowania biznesplanów, pomoc w działalności marketingowej, finansowej i podatkowej oraz prawnej.

Ośrodki szkoleniowo-doradcze korzystają w zakresie zdobywania funduszy oraz doświadczeń z programów pomocowych, takich jak: PHARE, Brytyjski Fundusz Know-How czy Bank Światowy. Jednym z zadań ośrodków jest budowanie lokalnej sieci współpracy, w związku z czym nawiązują one szereg kontaktów zarówno z władzami

---

²⁶ B. Koncerewicz, *Inkubatory przedsiębiorczości w północno-wschodniej Polsce*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa”, nr 6/1998, str. 12

²⁷ K. B. Matusiak, K. Zasiadły, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1998, str. 7

²⁸ Charakterystyka na podstawie: K. B. Matusiak, K. Zasiadły, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1998, str. 9

²⁹ Dane za rok 1998

³⁰ K. B. Matusiak, K. Zasiadły, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1998, str. 11

regionu, agendami rządowymi, jak również z innymi lokalnymi instytucjami o charakterze pozarządowym.

Kolejną grupę ośrodków innowacji i przedsiębiorczości stanowią **lokalne fundusze pożyczkowe, poręczeniowe i gwarancyjne**³¹. Ich rolą jest przełamywanie barier finansowych, z jakimi borykają się mali i średni przedsiębiorcy, zwłaszcza na początku działalności gospodarczej. Mają one zadanie przejąć od banków ciężar ryzyka związanego z udzielaniem pożyczek firmom sektora MSP.

Najbardziej rozpowszechnioną formą pomocy finansowej małym przedsiębiorstwom i osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą jest **udzielanie pożyczek**. Fundusze pożyczkowe, poręczeniowe i gwarancyjne oferują również pomoc w uzyskaniu kredytu bankowego, poręczenie kredytu lub też udzielenie gwarancji. Wśród innych instrumentów wspierania przedsiębiorczości fundusze oferują środki finansowe na granty, subwencje i dopłaty. Oferta ta skierowana jest przede wszystkim do osób bezrobotnych, nowo powstających firm oraz przedsiębiorców chcących rozwinąć prowadzoną działalność gospodarczą. Wśród potencjalnych odbiorców pomocy wymienia się również firmy zatrudniające bezrobotnych, prowadzących działalność gospodarczą na wsi oraz na terenach objętych restrukturyzacją.

Warunkiem sprawnego funkcjonowania funduszy jest nawiązywanie współpracy z licznymi instytucjami, wśród których wymienia się:

- instytucje finansowe, a wśród nich głównie banki komercyjne,
- instytucje szkoleniowo-doradcze, w tym także firmy konsultingowe oraz szkoły,
- agencje rządowe,
- inkubatory przedsiębiorczości.

Celem współpracy jest wymiana informacji i doświadczeń oraz świadczenie usług szkoleniowo-doradczych. Korzyści funduszy sprowadzają się do promocji ich działalności, wsparcia merytorycznego i pozyskiwania klientów. Banki oferują ponadto funduszom dostęp do baz danych oraz procedur oceny ryzyka kredytowego. W Polsce działa około 45 Funduszy Rozwoju Przedsiębiorczości³².

Kolejną grupę wśród ośrodków innowacji i przedsiębiorczości stanowią **inkubatory przedsiębiorczości** oraz **centra/parki technologiczne**. Inkubatory przedsiębiorczości są formą promocji i wspomagania nowo powstających firm oraz tworzenia nowych miejsc pracy poprzez oferowanie swoim klientom powierzchni produkcyjnej i biurowej o określonym standardzie pod działalność gospodarczą. Rolą inkubatorów jest też kształcenie przedsiębiorczości poprzez organizację kursów i szkoleń, doradztwo w zarządzaniu czy dostęp do programów kształcenia zawodowego. Oferują one swoim klientom profesjonalne usługi księgowo i prawne, pomoc techniczną i merytoryczną w fazie uruchamiania przedsięwzięcia, pomoc w kontaktach handlowych, transfer technologii czy w końcu kontakty z uczelniami³³. Inkubatory przedsiębiorczości są systemem promocji drobnych przedsiębiorstw polegającym na ochranianiu rozwijającego się lub powstającego przedsiębiorstwa do czasu uzyskania przez nie dojrzałości rynkowej.

---

³¹ Charakterystyka na podstawie: K. B. Matusiak, K. Zasiadły, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1998, str. 89

³² Dane na rok 1998

³³ B. Koncerewicz, *Inkubatory przedsiębiorczości w północno-wschodniej Polsce*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa”, nr 6/1998, str. 12

Parki technologiczne natomiast to miejsca, *gdzie dla wspólnego dobra spotyka się nauka, nowoczesna technologia, nowoczesny przemysł i przedsiębiorczość*³⁴. Ideą parków/centrów technologicznych jest skupianie instytucji zorientowanych na tworzenie i wykorzystanie zaawansowanych, nowoczesnych technologii poprzez zapewnienie infrastruktury technicznej, wynajem pomieszczeń i świadczenie usług biurowych. Transfer technologii wspierany jest poprzez świadczenie usług szkoleniowych, jak również doradczych, także w dziedzinie marketingu, finansów i prawa. Parki technologiczne tworzą również centra B+R oraz promują wyniki naukowe i ich komercjalizację³⁵.

W latach 1990-1997 działalność rozpoczęło 55 ośrodków innowacji i przedsiębiorczości oferujących małym firmom powierzchnię pod działalność gospodarczą³⁶. Pięć z nich spełnia ogólne wymagania centrów technologicznych, jeden stanowi załączek parku technologicznego, a pozostałe 49 to inkubatory przedsiębiorczości.

Kolejną grupę ośrodków innowacji i przedsiębiorczości stanowią **centra transferu technologii**³⁷. Misją centrów transferu technologii jest wspieranie i asystowanie przy realizacji transferu technologii i wszystkich towarzyszących temu procesowi działań, w wyniku czego jednostki te przyczyniają się do polepszenia dynamiki wzrostu gospodarczego w regionach oraz podniesienia ich konkurencyjności. Pod względem organizacyjnym centra stanowią najczęściej wyodrębnioną komórkę przy różnego typu fundacjach, agencjach czy instytutach szkolnictwa wyższego działających na rzecz wspierania innowacji i przedsiębiorczości.

Celem działań centrów transferu technologii jest rozwój i wyrównywanie potencjału naukowo-innowacyjnego w regionie. Instytucje te zajmują się również opracowaniem wysokiej jakości studiów przedinwestycyjnych, polegających na wnikliwym rozpoznaniu zalet nowej technologii i powstających w jej wyniku produktów lub usług. Kolejnym etapem jest porównanie wyników ze znajdującymi się na rynku substytutami, ocena wielkości potencjalnego rynku odbiorców, oszacowanie kosztów produkcji i dystrybucji oraz niezbędnych nakładów inwestycyjnych. W zakres działań centrów wchodzi także identyfikacja potrzeb innowacyjnych podmiotów, tzw. audyt technologiczny, popularyzacja, promowanie i rozwijanie przedsiębiorczości innowacyjnej, a także tworzenie kontaktów między światem nauki a gospodarką.

Ostatnią grupę wśród ośrodków innowacji i przedsiębiorczości w Polsce stanowią **fundusze *venture capital***³⁸. Są to instrumenty zewnętrznego finansowania przedsiębiorstwa, które przyjmują postać nowo wnoszonego kapitału do firmy przez profesjonalnie zarządzane fundusze w zamian za udziały bądź akcje tych przedsiębiorstw. Fundusze *venture capital* czynnie uczestniczą w kierowaniu firmą, a możliwości ich partycypacji w decyzjach zarządu przedsiębiorstwa ograniczone są wielkością udziałów,

---

³⁴ J. Guliński, *Parki naukowe i technologiczne w Polsce*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa”, nr 5/1998, str. 15

³⁵ J. w., str. 16

³⁶ K. B. Matusiak, K. Zasiadły, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1998, str. 146

³⁷ Charakterystyka na podstawie: K. B. Matusiak, K. Zasiadły, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1998, str. 207

³⁸ Charakterystyka na podstawie: K. B. Matusiak, K. Zasiadły, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce*, Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Warszawa 1998, str. 214

które nabyły w zamian za zaoferowany kapitał. Przedsięwzięcia *venture capital* stanowią dopełnienie dużych rynków finansowych – akcji, obligacji i operacji bankowych. Dokonują one inwestycji o bardzo wysokim stopniu ryzyka, charakterystycznych dla nowo powstających małych i średnich firm oraz podejmują działalność w nowych sferach działalności gospodarczej³⁹. Tak więc oferta funduszy *venture capital* skierowana jest przede wszystkim do firm sektora MSP, które mają możliwości i chcą się rozwijać, lecz główną przeszkodą jest brak funduszy. Dodatkowo zaangażowanie kapitału wysokiego ryzyka zwiększa wiarygodność przedsiębiorcy i może w przypadku poprawiającej się kondycji firmy umożliwić również skorzystanie z dotąd niedostępnych kredytów⁴⁰.

Cele inwestycyjne funduszy *venture capital* są tożsame z celami innych podmiotów gospodarczych działających w warunkach wysoce konkurencyjnej gospodarki rynkowej i skupiają się wokół potrzeby wypracowania możliwie największego zysku. Nabywanie udziałów lub akcji przedsiębiorstw nie notowanych na giełdzie powodowane jest więc wyłącznie czysto ekonomicznymi pobudkami, bowiem fundusze wybierają te firmy, które w przyszłości mogą zaowocować ponadprzeciętnymi wynikami ekonomicznymi. Decyzja o wejściu finansowym przez fundusz w małe lub średnie przedsiębiorstwo, nie znane szeroko na rynku, obciążona jest znacznym ryzykiem inwestycyjnym, które rekompensowane jest przez fundusz w momencie zamykania cyklu inwestycyjnego i „wychodzenia” z przedsięwzięcia. Możliwymi sposobami zamykania inwestycji jest sprzedaż akcji lub udziałów w pierwszej kolejności pierwotnym właścicielom firmy lub za ich zgodą innemu inwestorowi strategicznemu. Stosuje się również ogłoszenie oferty publicznej i sprzedaż walorów na giełdzie papierów wartościowych.

Wśród najważniejszych czynników wpływających na decyzje inwestycyjne fundusze *venture capital* uwzględniają szacowany rozwój firmy, wzrost na rynku oraz doświadczenie kadry menedżerskiej. Innymi czynnikami branżowymi pod uwagę są wielkość i konkurencyjność firmy, integralność celów w zarządzaniu, a także technologia produkcji, zysk brutto i wprowadzane innowacje produktowe. Fundusze *venture capital* pierwszych inwestycji kapitałowych dokonały w 1990 roku i od tego czasu zaobserwować można wzrost działalności tego typu instytucji, bowiem w Polsce działa obecnie około 8 funduszy *venture capital*.

Obok *venture capital*, innymi metodami finansowego wspierania sektora małych i średnich przedsiębiorstw są⁴¹ leasing, faktoring oraz franchising.

Leasing definiuje się jako umowę, w której wdzierżawiający (leasingodawca) przekazuje dzierżawcy (leasingobiorcy) prawo do użytkowania określonego aktywu w uzgodnionym okresie w zamian za ustalone płatności⁴². Przedmioty wymienione w umowie leasingowej po upływie okresu najmu, po podpisaniu odrębnej umowy, mogą stać się własnością leasingobiorcy. Transfer własności nie jest jednak regułą, a przedmiot leasingu wykorzystywany jest często jako forma zabezpieczenia kredytu.

---

³⁹ D. Tłoczyński, *Metody finansowego wspierania rozwoju small businessu*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa”, nr 12/1999, str. 22

⁴⁰ B. Mikołajczyk, *Instytucje wspomagające rozwój małych i średnich firm*, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 1998, str. 35

⁴¹ D. Tłoczyński, *Metody finansowego wspierania rozwoju small businessu*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa”, nr 12/1999, str. 21

⁴² *Ekonomika i zarządzanie małą firmą*, B. Piasecki (red.), Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Łódź 1998, str. 478

Leasing jest korzystną formą wspierania małych firm, gdyż często zdarza się, że banki odmawiają im udzielenia kredytu. Firmy leasingowe zabezpieczają się przed ewentualnymi stratami, pobierając kaucję, która może być „zamrożona” lub wykorzystana przez leasingobiorcę stopniowo lub w nagłych sytuacjach. Leasing traktowany jest jako dodatkowe źródło finansowania, wpływa na poprawę płynności finansowej, rentowności, jak również wiarygodności finansowej firmy⁴³. Leasing realizowany jest za pośrednictwem banków, jak również specjalizujących się w tej dziedzinie firm leasingowych.

Faktoring polega na wykupie przyszłych należności przez instytucję finansową. Mogą nim być objęte określone dostawy produktów, dolne lub górne granice sum, na które opiewają faktury, jak również wykup kwot niezależnych od odbiorcy czy prowadzenie ksiąg handlowych. Warunkami umowy faktoringu są też wysokość pobieranej przez faktora prowizji oraz tryb zapłaty. Korzyścią dla przedsiębiorstwa dostawczego jest niezwłoczne otrzymanie gotówki, bez konieczności oczekiwania na zapłatę w ustalonym czasie⁴⁴. Realizacją faktoringu zajmują się niektóre banki, jak również prywatne firmy.

Kolejnym sposobem pokonywania bariery kapitałowej jest **franchising**. Polega on na przekazaniu użytkownikowi przez firmę macierzystą prawa do utworzenia i prowadzenia przedsiębiorstwa według jej pomysłu, z wykorzystaniem jej procedur oraz na bazie jej organizacji⁴⁵. Zadaniem franchisedawcy jest wyposażenie użytkownika w niezbędne urządzenia do prowadzenia działalności gospodarczej, znak firmowy, a także udzielanie pomocy merytorycznej. Franchisebiorca doświadczenie niezbędne do kierowania firmą nabywa poprzez szkolenia i treningi w firmie macierzystej, wykorzystuje on również dobro marki, reputację oraz wszelkie korzyści, jakie wypracował franchisedawca. Franchising jest pośrednią metodą ekspansji rynkowej i najczęściej wykorzystywaną metodą finansowania małych i średnich przedsiębiorstw⁴⁶. Do firm, które działają w oparciu o umowy franchisingowe zalicza się między innymi Mc Donald's, Adidas.

---

⁴³ D. Tłoczyński, *Metody finansowego wspierania rozwoju small businessu*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa”, nr 12/1999, str. 21

⁴⁴ J.w., str. 21

⁴⁵ E. Banachowicz, *Franchising – skorzystaj z szansy*, Poltext, Warszawa 1994, str. 9

⁴⁶ D. Tłoczyński, *Metody finansowego wspierania rozwoju small businessu*, „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa”, nr 12/1999, str. 22